

D·N

12/6 1948

Skandalen kring rysskrediten

I förra veckans debatt om rysskrediten instämde hr Fast, ledande socialdemokrat och medlem av utrikesutskottet, helt i hr Ohlins anförande, som främst gick ut på att krediten inte fick stiga utöver det redan genom särskilda leveransavtal fastställda beloppet på 250—300 miljoner. At denna uppfattning gav hr Fast bakså uttryck då han dagen efter debatten tillfrågades av Dagens Nyheter. Strax därefter framträdde emellertid particheferna Wigforss och Erlander med sina förklaringar, enligt vilka rysskrediten ej alls påverkades av den svenska riksdagens mening (Erlander) eller i varje fall kunde höjas i den utsträckning som andra länder återbetalade sina lån till Sverige (Wigforss). Hr Fast förstod då att han hyste samma mening som partiledningen (närmast hr Erlander) och att han egentligen

hela tiden hyst denna mening. Vid justeringen av andra kammarens debattprotokoll i onsdags befanns det att hr Fast dragit konsekvenserna av sin nyvunna insikt genom att i referatet av sitt yttrande inskjuta några ord som gav den avgörande formuleringen en betydelse rakt motsatt den ursprungliga. Då detta påpekades av hr Ohlin bestred hr Fast inte ändringens innebörd, men det förvanskade protokollet godkändes.

I och för sig är detta förhållande skandalöst. Om en medlem av en enskild organisation förfor på detta sätt med ett styrelse- eller föreningsprotokoll, skulle förfalskningsförsöket säkerligen i de flesta fall inte bara klandras, utan också tillbakavisas och beivras. I andra kammaren fick ändringen utan vidare ske; ingen — utom den direkt berörde hr Ohlin — reagerade i detta fall, där alla, oberoende av partiställning, borde ha reagerat. Blamager som dessa bidrar att försvaga riksdagens anseende — må man icke gentemot detta konstaterande, vilket skett i liknande fall, svara att felet ligger hos den som påpekar blamagen, icke hos den som begår den.

I själva sakfrågan ligger betydelsen av det skeddä däri att det socialdemokratiska partiet synes ha enat sig om att så långt möjligt följä 1946 års avtal om miljardkredit till Ryssland. De skilda linjer på vilka en ändring var tänkbar har avvisats. Närmast till hands ligger revisionslinjen. Då denna i regeringspressen utdömts har det skett med stöd av allmänna fraser om att avtal skall hållas — som om det icke vore möjligt för svenskarna att be om en revision av ett kreditavtal, då t. ex. Finland kunnat begära nedsättning av sitt skadestånd och vi själva i flera fall till egen nackdel gått med på avtalsrevisioner. Riksdagens beslut i förra veckan fattades uppenbarligen av oppositionen som en ersättning för en formell revision: regeringen skulle tillse att vår kreditbelastning icke ökades och i samband härmed att rysskrediten stannade vid de mellan Ryssland och enskilda svenska företag redan avtalade beloppen. Under debatten framkom ingen invändning mot denna tankegång, och dess giltighet syntes därför klar. Nu har socialdemokratien dekreterat att miljardkrediten står fast, oberoende av uttalandena i den svenska riksdagen.

Svenska Dagbladet, vars passion för det menlösa ständigt präglat dess behandling av rysskrediten, söker i det aktuella läget komma från hela problemet. Det är, påpekar

tidningen, enskilda svenska företag som sluter leveransavtal med Ryssland, och de kommer inte att sluta "mot företagets intressen" stridande avtal. Denna välmenande kompromisslinje är emellertid ohållbar. Ty enskilda företag kan mycket väl finna det förmånligt att sluta avtal med Ryssland — eftersom de får betalt av svenska staten — trots att dessa avtal är stridande mot landets intresse. Det är svårt att klandra dem därför, då regeringen förklarar dem moraliskt skyldiga att utfylla miljardkrediten och då regeringen utfäst sig att vidta alla inom dess kompetens liggande åtgärder för avtalets fullgörande. Just av detta skäl yrkade medlemmar av oppositionen under debatten i förra veckan på att regeringen skulle inskrifa för att begränsa krediten till den summa som redan genom överenskommelser tagits i anspråk.

Situationens verkliga innebörd klarlägges däremot av Aftontidningen. Den erkänner att det ligger "en viss styrka" i den tolkning av riksdagens ståndpunkt som hävdats av oppositionen. Men "det torde kunna anses ingå i svenska hedersbegrepp att hålla ingångna avtal" — det är riktigt, men vår heder förbjuder inte revision av avtal, och just i dessa dagar försöker vi få England att betala lån i förtid. Om vi kan skall vi därför, skriver tidningen, leverera för en miljard. Endast om prestationen "överstiger det svenska folkhushållets förmåga" kan avtalet ryggas. Den reservationen är, det inses genast, meningslös. Naturligtvis kan vi ge en miljard i kredit; vi skulle säkert kunna ge också tre eller fyra miljarder (jämför andra länders väldiga skadestånd). Visserligen betyder det att vår egen konsumtion måste minskas, men svårt blir det inte. Aftontidningens resonemang visar bara en sak — att miljarden till Ryssland blivit helig för svensk socialdemokrati.

Under tiden före valen är det, såsom man påpekat, inte sannolikt att Ryssland driver på med förslag till nya leveransavtal; det skulle alltför mycket skada kommunismen och halvcommunismen i Sverige. Under denna tid ligger det också i socialdemokratins intresse att så långt möjligt bevara tystnaden kring rysskrediten. Men det blir svårt att få väljarna att glömma den.